Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
EVGENI TANCHEV
της 15ης Ιουλίου 2021 [1]

Υπόθεση C-600/19

MA
κατά
Ibercaja Banco, S.A.,
παρισταμένου του:
PO

[αίτηση του Audiencia Provincial de Zaragoza
(εφετείου Σαραγόσας, Ισπανία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Οδηγία 93/13/ΕΟΚ – Καταχρηστικές ρήτρες συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές – Άρθρο 6, παράγραφος 1, και άρθρο 7, παράγραφος 1 – Αρχή της αποτελεσματικότητας – Διαδικασία εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως – Εξουσία του εθνικού δικαστηρίου να εξετάσει την καταχρηστικότητα συμβατικών ρητρών κατόπιν αρχικού ελέγχου ο οποίος δεν είναι αιτιολογημένος – Καθορισμός του καταληκτικού χρονικού σημείου μετά το οποίο δεν είναι δυνατή η προβολή της καταχρηστικότητας συμβατικών ρητρών – Αρχή του δεδικασμένου – Απώλεια δικαιώματος»

I. Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, την οποία υπέβαλε το Audiencia Provincial de Zaragoza (εφετείο Σαραγόσας, Ισπανία), αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές [2]. Εντάσσεται στο πλαίσιο διαδικασίας εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως κατά την οποία δεν ασκήθηκε ανακοπή εκ μέρους του καταναλωτή και το ενυπόθηκο ακίνητο έχει ήδη μεταβιβαστεί σε τρίτον.

2. Το κύριο ζήτημα που τίθεται στην υπό κρίση υπόθεση είναι, κατ' ουσίαν, εάν το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία, λαμβάνοντας υπόψη το δεδικασμένο και την απώλεια δικαιώματος, δεν επιτρέπει στο δικαστήριο να εξετάσει, σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας, τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικών ρητρών, σε περίπτωση που οι ρήτρες αυτές αποτέλεσαν αντικείμενο αρχικού ελέγχου διεξαχθέντος αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, πράγμα το οποίο δεν μνημονεύεται ρητώς στην

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

[2] ΕΕ 1993, L 95, σ. 29.

απόφαση που επιτρέπει την εκτέλεση ενυπόθηκης απαιτήσεως. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί επίσης να διευκρινιστεί ποια επίπτωση μπορεί να έχει ο εκ των υστέρων έλεγχος της καταχρηστικότητας των συμβατικών ρητρών επί της κατακυρώσεως του ενυπόθηκου ακινήτου.

3. Η υπό κρίση υπόθεση εκδικάζεται από το Δικαστήριο παράλληλα με άλλες τέσσερις υποθέσεις (C-693/19, C-725/19, C-831/19 και C-869/19), στις οποίες αναπτύσσω σήμερα τις προτάσεις μου. Οι υποθέσεις αυτές απορρέουν από αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων προερχόμενες από την Ισπανία, την Ιταλία και τη Ρουμανία και αφορούν παρεμφερή και δυνητικώς ευαίσθητα ζητήματα σχετικά με την έκταση της υποχρεώσεως του εθνικού δικαστηρίου να εξετάζει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου που ερμηνεύει την οδηγία 93/13 και βάσει της σχέσης με ορισμένες αρχές του εθνικού δικονομικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της αρχής του δεδικασμένου.

4. Κατά συνέπεια, η υπό κρίση υπόθεση παρέχει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να αναπτύξει τη νομολογία του σχετικά με την οδηγία 93/13 και, ιδίως, να αποσαφηνίσει ζητήματα που αφορούν το δεδικασμένο και την απώλεια δικαιώματος στο πλαίσιο του δικαστικού ελέγχου των καταχρηστικών ρητρών βάσει της οδηγίας αυτής.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

5. Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες οι καταχρηστικές ρήτρες σύμβασης μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, τηρουμένων των σχετικών όρων της εθνικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές, ενώ η σύμβαση εξακολουθεί να δεσμεύει τους συμβαλλόμενους, εάν μπορεί να υπάρξει και χωρίς τις καταχρηστικές ρήτρες».

6. Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, προς το συμφέρον των καταναλωτών, καθώς και των ανταγωνιζόμενων επαγγελματιών, να υπάρχουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα, προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από έναν επαγγελματία με καταναλωτές».

B. Το ισπανικό δίκαιο

7. Το άρθρο 136 του Ley de Enjuiciamiento Civil (κώδικα πολιτικής δικονομίας) προβλέπει τα εξής:

«Εάν δικονομική προθεσμία για τη διενέργεια διαδικαστικής πράξης παρέλθει άπρακτη, ο διάδικος απολλύει το σχετικό δικαίωμα και η διαδικαστική πράξη δεν μπορεί πλέον να διενεργηθεί. Ο δικαστικός γραμματέας διαπιστώνει με διάταξη τη λήξη της προθεσμίας και διατάσσει τα αναγκαία μέτρα ή ενημερώνει το δικαστήριο προκειμένου αυτό να εκδώσει την αντίστοιχη απόφαση».

8. Κατά το άρθρο 222 του κώδικα πολιτικής δικονομίας:

«1. Το δεδικασμένο των αμετάκλητων αποφάσεων, είτε κάνουν δεκτή είτε απορρίπτουν την αγωγή, αποκλείει, σύμφωνα με τον νόμο, μεταγενέστερη δίκη με το ίδιο αντικείμενο.

2. Το δεδικασμένο εκτείνεται στα αιτήματα της αγωγής και της ανταγωγής, καθώς και στα σημεία στα οποία αναφέρονται οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 408 του παρόντος νόμου.

Θεωρούνται νέα ανεξάρτητα πραγματικά περιστατικά, σε σχέση με τη βάση των ως άνω αιτημάτων, όσα προβάλλονται μετά την πλήρη παρέλευση των προθεσμιών για την προβολή ισχυρισμών στη δίκη στο πλαίσιο της οποίας προβλήθηκαν τα αιτήματα αυτά.

3. Το δεδικασμένο ισχύει υπέρ και κατά των διαδίκων της δίκης επί της οποίας εκδόθηκε η σχετική απόφαση, των κληρονόμων τους και των διαδόχων τους, καθώς και των προσώπων τα οποία, χωρίς να είναι διάδικοι, έχουν δικαιώματα επί των οποίων στηρίζεται η νομιμοποίηση των διαδίκων, σύμφωνα με το άρθρο 11 του παρόντος νόμου.

[…]

4. Τα κριθέντα με ισχύ δεδικασμένου σε αμετάκλητη απόφαση που έχει περατώσει δίκη δεσμεύουν το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η μεταγενέστερη δίκη, όταν αποτελούν λογικό προαπαιτούμενο σε σχέση με το αντικείμενο της τελευταίας, εφόσον και στις δύο δίκες πρόκειται για τους ίδιους διαδίκους ή για πρόσωπα που δεσμεύονται εκ του νόμου από το δεδικασμένο.»

9. Κατά το άρθρο 552 του κώδικα πολιτικής δικονομίας:

«1. Εάν το δικαστήριο κρίνει ότι δεν πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις του νόμου προκειμένου να διαταχθεί η εκτέλεση, εκδίδει διάταξη απορριπτική της αιτήσεως εκτελέσεως.

Το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν ρήτρα ενός εκ των μνημονευόμενων στο άρθρο 557, παράγραφος 1, εκτελεστών τίτλων μπορεί να χαρακτηριστεί ως καταχρηστική. Αν εκτιμά ότι μια ρήτρα μπορεί να χαρακτηριστεί ως καταχρηστική, ακούει τους διαδίκους εντός δεκαπέντε ημερών. Αφού τους ακούσει, αποφαίνεται εντός πέντε εργάσιμων ημερών, σύμφωνα με το άρθρο 561, παράγραφος 1, σημείο 3».

10. Κατά το άρθρο 557 του κώδικα πολιτικής δικονομίας:

«1. Οσάκις επισπεύδεται εκτέλεση βάσει των εκτελεστών τίτλων του άρθρου 517, παράγραφος 2, σημεία 4, 5, 6 και 7, καθώς και άλλων εγγράφων που αποτελούν εκτελεστούς τίτλους δυνάμει του άρθρου 517, παράγραφος 2, σημείο 9, ο καθού η εκτέλεση μπορεί να αντιταχθεί σε αυτήν, εντός της προθεσμίας και με τον τρόπο που προβλέπει το προηγούμενο άρθρο, μόνον εάν συντρέχει κάποια από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

[…]

(7) Ο τίτλος περιέχει καταχρηστικές ρήτρες».

11. Κατά το άρθρο 695 του κώδικα πολιτικής δικονομίας:

«1. Στις διαδικασίες του παρόντος κεφαλαίου, η ανακοπή του καθού η εκτέλεση γίνεται δεκτή μόνον όταν στηρίζεται στους ακόλουθους λόγους:

[…]

(4) τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας η οποία αποτελεί τη βάση της εκτελέσεως ή βάσει της οποίας υπολογίστηκε το ποσό της οφειλής.»

III. Τα πραγματικά περιστατικά, η εξέλιξη της διαδικασίας και τα προδικαστικά ερωτήματα

12. Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι, στις 6 Μαΐου 2005, το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα Ibercaja Banco, S.A. (στο εξής: Ibercaja Banco) συνήψε με τους PO και MA, ως καταναλωτές, σύμβαση δανείου ποσού 198 400 ευρώ, επιστρεπτέου πριν από τις 31 Μαΐου 2040, η οποία εξασφαλιζόταν με υποθήκη επί ενιαίας οικογενειακής κατοικίας εκτιμώμενης αξίας 299 290 ευρώ.

13. Οι τόκοι του δανείου καθορίστηκαν με ετήσιο ονομαστικό επιτόκιο 2,75 % έως τις 30 Νοεμβρίου 2005. Από την ημερομηνία αυτή και εντεύθεν, σύμφωνα με τη ρήτρα 3bis της συμβάσεως, οι τόκοι υπολογίζονταν με κυμαινόμενο επιτόκιο και το περιθώριο επιτοκίου που θα εφαρμοζόταν επί του επιτοκίου δεν μπορούσε να είναι μικρότερο του 0,5 % (στο εξής: ρήτρα περί ελάχιστου επιτοκίου). Κατά τη ρήτρα 6 της συμβάσεως, το ονομαστικό επιτόκιο υπερημερίας ορίστηκε στο 19 % ετησίως. Επιπλέον, η ρήτρα 6bis της συμβάσεως προέβλεπε ότι η Ibercaja Banco μπορούσε να αξιώσει το σύνολο του ποσού του δανείου σε περίπτωση μη καταβολής οποιουδήποτε ληξιπρόθεσμου ποσού (στο εξής: ρήτρα πρόωρης λύσεως της συμβάσεως λόγω καταγγελίας).

14. Στις 30 Δεκεμβρίου 2014 η Ibercaja Banco υπέβαλε αίτηση εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως κατά των PO και MA, λόγω μη καταβολής πέντε μηνιαίων δόσεων του δανείου, κατά το χρονικό διάστημα από τις 31 Μαΐου 2014 έως τις 31 Οκτωβρίου 2014. Η απαίτησή της ανερχόταν σε ποσό 164 676,53 ευρώ, το οποίο αντιστοιχούσε στο κεφάλαιο και τους τόκους που, την 5η Νοεμβρίου 2014, ήταν ληξιπρόθεσμοι και δεν είχαν καταβληθεί, προσαυξημένο κατά το ποσό των 49 402 ευρώ, το οποίο υπολογίσθηκε προσωρινά, με την επιφύλαξη μεταγενέστερης προσαρμογής των τόκων υπερημερίας, με ετήσιο ονομαστικό επιτόκιο 12 % από το κλείσιμο του λογαριασμού στις 5 Νοεμβρίου 2014 και μέχρι πλήρους εξοφλήσεως.

15. Στις 26 Ιανουαρίου 2015 εξεδόθη διαταγή εκτελέσεως κατά των PO και MA, η οποία τους υποχρέωνε να καταβάλουν το οφειλόμενο ποσό, τάσσοντάς τους προθεσμία 10 ημερών για την άσκηση ανακοπής κατά της εκτελέσεως. Την ίδια ημέρα, ο δικαστικός γραμματέας εξέδωσε διάταξη παραγγέλλοντας από το κτηματολόγιο τη διαβίβαση πιστοποιητικού ιδιοκτησίας και λοιπών εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί του ακινήτου, καθώς και πιστοποιητικού σχετικά με την ύπαρξη υποθήκης υπέρ της Ibercaja Banco. Οι PO και MA δεν άσκησαν ανακοπή κατά της εκτελέσεως.

16. Κατόπιν της κοινοποιήσεως του θανάτου του PO με έγγραφο της 14ης Δεκεμβρίου 2015, οι SP και JK κατέστησαν διάδικοι ως πιθανοί νόμιμοι κληρονόμοι, με διάταξη της 9ης Ιουνίου 2016.

17. Στη συνέχεια, κατόπιν πλειστηριασμού ο οποίος απέβη άγονος, το ενυπόθηκο ακίνητο κατακυρώθηκε στην Ibercaja Banco έναντι ποσού 179 574 ευρώ και η τελευταία μεταβίβασε το ακίνητο στην εταιρία Residencial Murillo, S.A., η οποία εξέδωσε απόδειξη καταβολής του εν λόγω ποσού.

18. Στις 25 Οκτωβρίου 2016 η Ibercaja Banco ζήτησε την εκκαθάριση των εξόδων, υπολογιζόμενων σε 2 888,19 ευρώ, καθώς και των τόκων, οι οποίοι υπολογίστηκαν σε ποσό 32 538,28 ευρώ κατ' εφαρμογήν επιτοκίου 12 % σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Ley 1/2013, de 14 de mayo, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (νόμο 1/2013, της 14ης Μαΐου 2013, περί μέτρων για την ενίσχυση της προστασίας των ενυπόθηκων οφειλετών, αναδιαρθρώσεως του χρέους και κοινωνικού μισθώματος, στο εξής: νόμος 1/2013) [3]. Οι καθών η εκτέλεση ενημερώθηκαν σχετικώς. Με διάταξη της 13ης Δεκεμβρίου 2016, ενεκρίθη ο υπολογισμός των εξόδων για το προαναφερθέν ποσό.

19. Στις 9 Νοεμβρίου 2016 ο MA άσκησε ανακοπή κατά του υπολογισμού των τόκων, υποστηρίζοντας ότι οι ρήτρες 3bis και 6 της συμβάσεως, σχετικά με τη ρήτρα περί ελάχιστου επιτοκίου και τους τόκους υπερημερίας, ήταν καταχρηστικές.

20. Με διάταξη της 8ης Μαρτίου 2017, το Juzgado de Primera Instancia No 2 de Zaragoza (πρωτοδικείο υπ' αριθ. 2 Σαραγόσας, Ισπανία, στο εξής: πρωτοδικείο), εκτιμώντας ότι η ρήτρα 6bis περί πρόωρης λύσεως της συμβάσεως λόγω καταγγελίας ήταν πιθανό να είναι καταχρηστική, αποφάσισε να εξετάσει την ενδεχόμενη καταχρηστικότητα των ρητρών της συμβάσεως στην οποία βασίστηκε η διαταγή εκτελέσεως. Οι διάδικοι κλήθηκαν να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί του θέματος και επί του ενδεχομένου αναστολής της διαδικασίας. Η Ibercaja Banco αντιτάχθηκε στην αναστολή της διαδικασίας ισχυριζόμενη, μεταξύ άλλων, ότι το χρονικό σημείο δεν ήταν κατάλληλο για να διαπιστωθεί η καταχρηστικότητα των συμβατικών ρητρών καθόσον το ακίνητο είχε μεταβιβαστεί και ο υπολογισμός των εξόδων είχε εγκριθεί.

21. Με διάταξη της 19ης Απριλίου 2017, το πρωτοδικείο ανέστειλε τη διαδικασία εν αναμονή της εκδόσεως αποφάσεως επί της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως που είχε υποβάλει το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο, Ισπανία, στο εξής: Ανώτατο Δικαστήριο) σε σχέση με την πρόωρη λύση λόγω καταγγελίας και τους τόκους υπερημερίας. Η Ibercaja Banco άσκησε έφεση κατά της διατάξεως αυτής και το Audiencia Provincial de Zaragoza (εφετείο Σαραγόσας, Ισπανία, στο εξής: εφετείο) ήρε την αναστολή, διατάσσοντας τη συνέχιση της διαδικασίας.

22. Με διάταξη της 20ής Νοεμβρίου 2017, το πρωτοδικείο έκρινε καταχρηστική τη ρήτρα 6bis περί πρόωρης λύσεως της συμβάσεως λόγω καταγγελίας και διέταξε τη διακοπή της εκτελέσεως. Κατά της διατάξεως αυτής, η Ibercaja Banco άσκησε έφεση, στην οποία αντιτάχθηκε ο MA.

23. Το εφετείο, με διάταξη της 28ης Μαρτίου 2018, εξαφάνισε την εφεσιβαλλόμενη διάταξη, επιτρέποντας τη συνέχιση της διαδικασίας με το σκεπτικό ότι δεν ήταν δυνατή η εξέταση της καταχρηστικότητας ορισμένων ρητρών, διότι η δανειακή σύμβαση είχε αναπτύξει τα αποτελέσματά της, το αντικείμενο της εμπράγματης ασφάλειας είχε ρευστοποιηθεί χωρίς ο καταναλωτής να ασκήσει τα δικαιώματά του και το δικαίωμα ιδιοκτησίας είχε μεταβιβαστεί, γεγονός που έπρεπε, σύμφωνα με την αρχή της ασφάλειας δικαίου ως προς τις υφιστάμενες σχέσεις ιδιοκτησίας, να γίνει σεβαστό.

[3] BOE αριθ. 116, της 15ης Μαΐου 2013, σ. 36373.

24. Με διάταξη της 31ης Ιουλίου 2018, το πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή του ΜΑ κατά του υπολογισμού των τόκων, τους οποίους όρισε στο ποσό των 32 389,89 ευρώ με το σκεπτικό ότι η διαδικασία είχε κινηθεί μετά τη θέσπιση του νόμου 1/2013 και δεν είχε ασκηθεί ανακοπή, με αποτέλεσμα να μην επιτρέπεται πλέον, λόγω του δεδικασμένου, η εξέταση της ενδεχόμενης καταχρηστικότητας των ρητρών.

25. Ο ΜΑ άσκησε έφεση κατά της διατάξεως αυτής ενώπιον του εφετείου, στην οποία αντιτάχθηκε η Ibercaja Banco.

26. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι στο εθνικό δίκαιο γίνεται διάκριση μεταξύ της διαδικασίας κηρύξεως της εκτελεστότητας, η οποία αφορά την οριοθέτηση των δικαιωμάτων μεταξύ των διαδίκων, και της διαδικασίας εκτελέσεως, η οποία πραγματοποιείται βάσει εκτελεστών τίτλων, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων από τις οποίες απορρέει υποχρέωση του οφειλέτη να καταβάλει στον δανειστή ορισμένη χρηματική παροχή, ληξιπρόθεσμη, απαιτητή και εκκαθαρισμένη. Στο πλαίσιο αυτό, το δεδικασμένο δεν παράγεται μόνον ως προς το ζήτημα που κρίθηκε στην επί της ουσίας διαδικασία αλλά και ως προς τα ζητήματα που μπορούσαν να προβληθούν, αλλά δεν προβλήθηκαν, με αποτέλεσμα την απώλεια του σχετικού δικαιώματος. Ειδικότερα, το εθνικό δίκαιο παρέχει τη δυνατότητα στον καταναλωτή να ασκήσει ανακοπή προβάλλοντας, τόσο κατά την τακτική διαδικασία εκτελέσεως δυνάμει του άρθρου 557, παράγραφος 1, σημείο 7, του κώδικα πολιτικής δικονομίας όσο και κατά την ειδική διαδικασία εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως δυνάμει του άρθρου 695, παράγραφος 1, σημείο 4, του ίδιου κώδικα, την καταχρηστικότητα των συμβατικών ρητρών στις οποίες βασίστηκε η διαταγή εκτελέσεως, ενώ προβλέπει επίσης ότι, δυνάμει του άρθρου 552, παράγραφος 1, του κώδικα αυτού, τα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται διαδικασίας εκτελέσεως υποχρεούνται να διεξαγάγουν αρχικό αυτεπάγγελτο έλεγχο καταχρηστικότητας τέτοιων ρητρών προ της εκδόσεως της διαταγής εκτελέσεως. Ο αρχικός αυτός αυτεπάγγελτος έλεγχος συνεπάγεται αποφατική κρίση, με αποτέλεσμα να λαμβάνονται υπόψη μόνον οι ρήτρες εκείνες τις οποίες το δικαστήριο θεωρεί καταχρηστικές και σε σχέση με τις οποίες θα κινηθεί κατ' αντιμωλίαν διαδικασία, η οποία θα οδηγήσει σε απόφαση επί του κύρους τους. Όσον αφορά τις λοιπές ρήτρες, εφόσον αυτές υποβληθούν επιτυχώς στον αρχικό έλεγχο, το δικαστήριο δεν θα διατυπώσει σκεπτικό, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει ρητή απόφαση σχετικά με το κύρος των ρητρών αυτών καίτοι από τον αρχικό έλεγχο προκύπτει εμμέσως ότι είναι έγκυρες, πράγμα το οποίο συνέβη στην υπό κρίση υπόθεση.

27. Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αν η εθνική νομοθεσία για το δεδικασμένο και την απώλεια του δικαιώματος, όσον αφορά την έκταση του αποφατικού ελέγχου των καταχρηστικών ρητρών στο πλαίσιο διαδικασίας αναγκαστικής εκτελέσεως, είναι σύμφωνη προς τις απαιτήσεις της οδηγίας 93/13, ιδίως δε προς τον κανόνα ότι οι καταχρηστικές ρήτρες δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές, ο οποίος διατυπώνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου[4]. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου[5], εάν παρέλθει η προθεσμία ασκήσεως ανακοπής κατά της εκτελέσεως, το δεδικασμένο και η απώλεια δικαιώματος ισχύουν όσον αφορά ισχυρισμούς περί καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές. Δεδομένου ότι η απώλεια δικαιώματος επιτρέπεται κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, εάν ο καταναλωτής, ως οφειλέτης, δεν άσκησε ανακοπή στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτελέσεως, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η αρχή της

[4] Το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει τις αποφάσεις της 29ης Οκτωβρίου 2015, BBVA (C-8/14, EU:C:2015:731), και της 26ης Ιανουαρίου 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).

[5] Το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει, μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 27ης Σεπτεμβρίου 2017 (αριθ. 526/2017) και της 13ης Νοεμβρίου 2018 (αριθ. 628/2018).

αποτελεσματικότητας έχει ως συνέπεια τη λήξη της διαδικασίας, εμποδίζοντας τόσο τον οφειλέτη να ασκήσει ανακοπή για λόγο ο οποίος μπορούσε να προβληθεί και δεν προβλήθηκε όσο και το δικαστήριο να επανεξετάσει αυτεπαγγέλτως ζήτημα το οποίο ήδη εξετάστηκε.

28. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, στη συνέχεια, ότι υφίσταται κάποια αβεβαιότητα ως προς τον καθορισμό του έσχατου χρονικού σημείου κατά το οποίο το δικαστήριο μπορεί να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, ή ένας διάδικος μπορεί να προβάλει, την καταχρηστικότητα συμβατικών ρητρών υπό το πρίσμα της οδηγίας 93/13. Κατά το εθνικό δίκαιο, ο σκοπός της ειδικής διαδικασίας εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως είναι η ρευστοποίηση του αντικειμένου της εμπράγματης ασφάλειας, ήτοι της υποθήκης, για την ικανοποίηση της απαιτήσεως του πιστωτή, τα αποτελέσματα της οποίας παράγονται όταν, μέσω πλειστηριασμού, το ενυπόθηκο ακίνητο μεταβιβάζεται σε τρίτον. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου[6], αφ' ης στιγμής το ακίνητο δεν μπορεί πλέον να διεκδικηθεί, το δικαστήριο δεν μπορεί να ελέγξει αν η σύμβαση ενυπόθηκου δανείου περιέχει καταχρηστικές ρήτρες, ενώ, κατά τη νομολογία του Tribunal Constitucional (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Ισπανία, στο εξής: Συνταγματικό Δικαστήριο)[7], η απώλεια δικαιώματος επέρχεται μόνον όταν η καταχρηστικότητα ρήτρας έχει ρητώς προβληθεί από τον οφειλέτη ή έχει αυτεπαγγέλτως εξεταστεί από το δικαστήριο. Επομένως, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν είναι δυνατόν, ακόμη και μετά τη μεταβίβαση του ακινήτου, αλλά πριν από την έξωση του οφειλέτη από το ακίνητο, να προβληθεί η καταχρηστικότητα αυτή, η οποία δύναται να επιφέρει την ακυρότητα ολόκληρης της διαδικασίας εκτελέσεως.

29. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Audiencia Provincial de Zaragoza (εφετείο Σαραγόσας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συνάδει προς την προβλεπόμενη στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου αρχή της αποτελεσματικότητας, όπως αυτή έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, εσωτερική νομοθεσία από την οποία προκύπτει ότι, εάν ορισμένη καταχρηστική ρήτρα υποβλήθηκε επιτυχώς στον αρχικό αυτεπάγγελτο δικαστικό έλεγχο κατά την έκδοση διαταγής εκτελέσεως, [ήτοι] τον αρνητικό έλεγχο του κύρους των συμβατικών ρητρών, ο έλεγχος αυτός εμποδίζει μεταγενέστερα το ίδιο δικαστήριο να εξετάσει αυτεπαγγέλτως την καταχρηστικότητα της εν λόγω ρήτρας, όταν τα κρίσιμα πραγματικά και νομικά στοιχεία υφίσταντο ήδη εξαρχής, ακόμη και αν στο πλαίσιο του αρχικού αυτού ελέγχου δεν διατυπώθηκε, ούτε στο διατακτικό ούτε στο σκεπτικό της σχετικής αποφάσεως, καμία κρίση όσον αφορά το κύρος των συμβατικών ρητρών;

2) Περαιτέρω, μπορεί ο καθού η εκτέλεση ο οποίος, καίτοι υφίσταντο ήδη τα πραγματικά [και] νομικά στοιχεία που προσδιορίζουν την καταχρηστικότητα ρήτρας σε σύμβαση που συνάπτεται με καταναλωτές, δεν προέβαλε την εν λόγω καταχρηστικότητα στο πλαίσιο της ανακοπής που προβλέπει προς τούτο ο νόμος, να ασκήσει, μετά την έκδοση αποφάσεως επί της ανακοπής αυτής, νέα ανακοπή, με την οποία προβάλλει την καταχρηστικότητα μίας ή περισσότερων άλλων ρητρών, ενώ μπορούσε να προβάλει την καταχρηστικότητά τους εξαρχής στην προβλεπόμενη από τον νόμο τακτική διαδικασία; Επέρχεται, εν τέλει, απώλεια δικαιώματος η οποία εμποδίζει τον καταναλωτή να προβάλει εκ νέου την καταχρηστικότητα άλλης ρήτρας στην ίδια διαδικασία εκτελέσεως, ακόμη δε και σε μεταγενέστερη διαγνωστική δίκη;

[6] Το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει τις αποφάσεις της 14ης Μαρτίου 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164), και της 7ης Δεκεμβρίου 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945).

[7] Το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει την απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2019 (αριθ. 31/2019).

3) Τρίτον, σε περίπτωση που κριθεί ότι συνάδει προς την οδηγία 93/13 το ότι ο καθού η εκτέλεση δεν δύναται να ασκήσει δεύτερη ή περαιτέρω ανακοπή για να προβάλει την καταχρηστικότητα ρήτρας την οποία μπορούσε να προβάλει προηγουμένως, δεδομένου ότι είχαν ήδη προσδιοριστεί τα αναγκαία προς τούτο νομικά και πραγματικά στοιχεία, μπορεί η περίσταση αυτή να αποτελέσει τη βάση ώστε το δικαστήριο, έχοντας ενημερωθεί για την ως άνω καταχρηστικότητα, να ασκήσει τη δυνατότητά του αυτεπάγγελτου ελέγχου;

4) Τέταρτον, μετά την έγκριση του αποτελέσματος του πλειστηριασμού, την κατακύρωση του ακινήτου, ενδεχομένως υπέρ του ίδιου του πιστωτή, και την κατά κυριότητα μεταβίβαση του ακινήτου επί του οποίου είχε συσταθεί η ήδη εκτελεσθείσα ασφάλεια, συνάδει προς το ευρωπαϊκό δίκαιο ερμηνεία κατά την οποία, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας και την επίτευξη του επιδιωκόμενου από αυτήν σκοπού, ήτοι της άσκησης της ενυπόθηκης απαίτησης, επιτρέπεται η εκ νέου άσκηση ανακοπής από τον οφειλέτη με αίτημα την κήρυξη ως άκυρης, λόγω καταχρηστικότητας, ορισμένης ρήτρας με επιπτώσεις στη διαδικασία εκτελέσεως, ή είναι δυνατόν, μετά την ως άνω μεταβίβαση της κυριότητας του ακινήτου, ενδεχομένως υπέρ του ίδιου του πιστωτή, και τη σχετική καταχώριση του ακινήτου στο κτηματολόγιο, να πραγματοποιηθεί αυτεπαγγέλτως έλεγχος ο οποίος επάγεται την ακύρωση της διαδικασίας εκτελέσεως στο σύνολό της ή ασκεί επιρροή στα καλυπτόμενα από την ενυπόθηκη ασφάλεια ποσά, επηρεάζοντας ενδεχομένως τις συνθήκες διεξαγωγής του πλειστηριασμού;»

30. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ενώπιον του Δικαστηρίου η Ισπανική και η Ιταλική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή.

31. Στις 26 Απριλίου 2021 διεξήχθη, από κοινού με την υπόθεση C-869/19, επ' ακροατηρίου συζήτηση, κατά την οποία η Ibercaja Banco, η Ισπανική και η Ιταλική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή ανέπτυξαν προφορικώς τις παρατηρήσεις τους.

IV. Σύνοψη των παρατηρήσεων των διαδίκων

32. Η Ibercaja Banco υποστηρίζει ότι, βάσει της αποφάσεως της 7ης Δεκεμβρίου 2017, Banco Santander[8], στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 δεν έχει εφαρμογή σε εθνική διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας η διαδικασία εκτελέσεως της ενυπόθηκης απαιτήσεως ολοκληρώθηκε, το ακίνητο πωλήθηκε και τα εμπράγματα δικαιώματα επί του ακινήτου αυτού μεταβιβάστηκαν σε τρίτον. Ισχυρίζεται ότι παρέλκει η απάντηση στα τρία πρώτα προδικαστικά ερωτήματα και ότι, εν πάση περιπτώσει, όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει προθεσμία για την προβολή του καταχρηστικού χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών εκ μέρους του καταναλωτή, όταν οι προθεσμίες αυτές συνάδουν με τις αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας, όπως συμβαίνει εν προκειμένω.

33. Η Ibercaja Banco υποστηρίζει ότι, όσον αφορά το πρώτο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας, δεν αντιτίθεται σε εθνικό καθεστώς το οποίο επιβάλλει στο δικαστήριο να προβαίνει αυτεπαγγέλτως σε αποφατικό έλεγχο καταχρηστικότητας των συμβατικών ρητρών και το εμποδίζει, στη συνέχεια, να ασκεί μεταγενέστερο έλεγχο των ίδιων ρητρών ελλείψει νέων πραγματικών ή νομικών στοιχείων. Κατά

[8] C-598/15 (EU:C:2017:945, στο εξής: απόφαση Banco Santander).

την άποψή της, τυχόν υποχρέωση του δικαστηρίου για αιτιολόγηση της αποφάσεως, όταν δεν διαπιστώνεται καταχρηστικότητα των ρητρών, βαίνει πέραν των επιταγών της αρχής της αποτελεσματικότητας. Η Ibercaja Banco προσθέτει ότι η παροχή της δυνατότητας στον καταναλωτή, ο οποίος δεν επικαλέστηκε τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικών ρητρών στο πλαίσιο της διαδικασίας αναγκαστικής εκτελέσεως, να κινήσει μεταγενέστερη διαγνωστική διαδικασία επί της ίδιας βάσεως αντιβαίνει στο δεδικασμένο και στην απώλεια δικαιώματος.

34. Η Ισπανική Κυβέρνηση αναδιατυπώνει τα τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα, καθιστώντας τα τρία τον αριθμό. Πρώτον, τα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 93/13 δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία, έχοντας προβλέψει τον αυτεπάγγελτο έλεγχο από το δικαστήριο και τη δυνατότητα άσκησης ανακοπής από τον καταναλωτή στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως, δεν παρέχει τη δυνατότητα ελέγχου της καταχρηστικότητας των ρητρών κατόπιν της εκδόσεως αποφάσεως περί μεταβιβάσεως της κυριότητας σε τρίτον. Επικαλείται την απόφαση Banco Santander[9] και το γεγονός ότι μια τέτοια επέκταση του αυτεπάγγελτου ελέγχου θα είχε δυσμενείς συνέπειες για τους τρίτους και θα υπονόμευε την ασφάλεια δικαίου. Δεύτερον, τα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 93/13 δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία δεν επιτρέπει την άσκηση ελέγχου καταχρηστικότητας, αφού έχει εκδοθεί απόφαση με ισχύ δεδικασμένου, αφού έχουν παρέλθει όλες οι προθεσμίες που προβλέπονται για τον έλεγχο αυτόν, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήσεως του καταναλωτή, και εφόσον τα πραγματικά και νομικά στοιχεία υφίσταντο κατά τον χρόνο που ο καταναλωτής θα μπορούσε να ζητήσει τον ως άνω έλεγχο και ο δικαστής θα ήταν υποχρεωμένος να τον ασκήσει. Η υπό κρίση υπόθεση διαφέρει από την απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017, Banco Primus[10], ενώ το δεδικασμένο και η απώλεια δικαιώματος εμποδίζουν τον επ' άπειρο έλεγχο καταχρηστικότητας, ο οποίος δεν δικαιολογείται από την οδηγία 93/13.

35. Τρίτον, η Ισπανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το άρθρο 7 της οδηγίας 93/13 δεν αντιτίθεται σε εθνική πρακτική κατά την οποία το δικαστήριο που προβαίνει σε αυτεπάγγελτο έλεγχο το αναφέρει ρητώς μόνον όταν κρίνει ότι μια ρήτρα μπορεί να θεωρηθεί καταχρηστική, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζεται ο πλήρης δικαστικός έλεγχος. Όπως τονίστηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η οδηγία 93/13 δεν επιβάλλει στον δικαστή την υποχρέωση να παράσχει ρητή αιτιολογία και, δεδομένου ότι έχει γίνει πλήρης έλεγχος, ο καταναλωτής δεν μπορεί να επικαλεστεί την καταχρηστικότητα ρήτρας στο πλαίσιο μεταγενέστερης διαγνωστικής διαδικασίας.

36. Η Ιταλική Κυβέρνηση δεν τοποθετείται επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος. Κατά την άποψή της, όσον αφορά το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, από την απόφαση Banco Primus[11] προκύπτει ότι, εφόσον η απόφαση απέκτησε ισχύ δεδικασμένου, ούτε το δικαστήριο ούτε ο καταναλωτής μπορούν να επικαλεστούν την καταχρηστικότητα ρητρών που θα μπορούσε να είχε προβληθεί προγενέστερα. Όσον αφορά το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, βάσει της αποφάσεως Banco Santander[12], δεν μπορεί να γίνει επίκληση της συμβάσεως προκειμένου να αποτραπεί η αναγνώριση των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας του κυρίου επί του ενυπόθηκου ακινήτου. Όπως τονίστηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 εφαρμόζεται εντός των ορίων που θέτουν οι εθνικές έννομες τάξεις, γεγονός το οποίο προϋποθέτει την τήρηση των εθνικών κανόνων που αφορούν, μεταξύ άλλων, το δεδικασμένο.

9 Απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2017 (C-598/15, EU:C:2017:945).

10 C-421/14 (EU:C:2017:60, στο εξής: απόφαση Banco Primus).

11 Απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017 (C-421/14, EU:C:2017:60).

12 Απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2017 (C-598/15, EU:C:2017:945).

37. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι στα τρία πρώτα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί από κοινού η απάντηση ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία, λόγω απώλειας δικαιώματος, καθορίζει ορισμένο σημείο της διαδικασίας πέραν του οποίου ο καταναλωτής δεν μπορεί πλέον να προβάλει την καταχρηστικότητα των συμβατικών ρητρών, όταν ο αυτεπάγγελτος έλεγχος που διενήργησε το δικαστήριο σε προγενέστερο στάδιο δεν έχει τεκμηριωθεί ή δεν έχει αιτιολογηθεί. Όπως υποστήριξε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο αμιγώς σιωπηρός έλεγχος δεν αρκεί για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της οδηγίας 93/13, δεδομένου ότι δεν εξασφαλίζεται ότι ο έλεγχος αυτός πραγματοποιήθηκε, και ο καταναλωτής δεν θα είναι σε θέση να κατανοήσει τους λόγους της αποφάσεως αυτής ούτε να ασκήσει αποτελεσματικά ανακοπή κατά της αναγκαστικής εκτελέσεως· επιπλέον, ούτε το δευτεροβάθμιο δικαστήριο θα έχει τη δυνατότητα να αποφανθεί σχετικώς.

38. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, όσον αφορά το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει ότι η διαδικασία εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως περιβάλλεται με ισχύ δεδικασμένου κατόπιν της αποβολής του οφειλέτη, ενώ οι ίδιες διατάξεις αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση που δεν επιτρέπει στους καταναλωτές κατά της περιουσίας των οποίων κινήθηκε διαδικασία εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως να κινήσουν μεταγενέστερη διαγνωστική διαδικασία προκειμένου να διεκδικήσουν αποζημίωση, πράγμα το οποίο φαίνεται να συνάδει προς τη νομολογία του Συνταγματικού Δικαστηρίου [13]. Όπως υπογράμμισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, μετά τη μεταβίβαση της περιουσίας, ο καταναλωτής πρέπει να μπορεί να έχει πρόσβαση σε μια τέτοια διαδικασία προκειμένου να ασκήσει τα δικαιώματά του δυνάμει της οδηγίας 93/13.

V. Ανάλυση

39. Με τα τρία πρώτα ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, εάν το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία, λόγω δεδικασμένου και απώλειας δικαιώματος, δεν επιτρέπει στο δικαστήριο να εκτιμήσει αυτεπαγγέλτως την καταχρηστικότητα συμβατικών ρητρών στο πλαίσιο διαδικασίας εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως, ούτε στον καταναλωτή, μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως ανακοπής, να προβάλει την καταχρηστικότητα συμβατικών ρητρών στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής ή σε μεταγενέστερη διαγνωστική διαδικασία, σε περίπτωση που οι εν λόγω ρήτρες εκτιμήθηκαν από το δικαστήριο στο πλαίσιο αρχικού αυτεπάγγελτου ελέγχου, ο οποίος δεν αποτυπώθηκε ρητώς στην απόφαση που επιτρέπει την εκτέλεση ενυπόθηκης απαιτήσεως.

40. Με το τέταρτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί σε ποιο χρονικό σημείο θεωρείται ότι έχει περατωθεί η διαδικασία εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως όσον αφορά τον έλεγχο του καταχρηστικού χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών από το δικαστήριο αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήσεως του καθού η εκτέλεση διαδίκου, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, ήτοι εάν το χρονικό αυτό σημείο αντιστοιχεί στο στάδιο κατά το οποίο η ενυπόθηκη απαίτηση ασκήθηκε, το ενυπόθηκο ακίνητο πωλήθηκε και τα δικαιώματα κυριότητας επί του ακινήτου αυτού μεταβιβάστηκαν, ή εάν τυχόν, ακόμη και μετά τη μεταβίβαση του ακινήτου, μέχρι και την

[13] Η Επιτροπή μνημονεύει, μεταξύ άλλων, την απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 1981 (αριθ. 41/1981) και τη διάταξη της 19ης Ιουλίου 2011 (αριθ. 113/2011).

αποβολή του οφειλέτη από αυτό, είναι δυνατή η πραγματοποίηση τέτοιου ελέγχου, ο οποίος μπορεί να οδηγήσει στην ακύρωση της διαδικασίας εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως ή να επηρεάσει τους όρους υπό τους οποίους διενεργήθηκε ο πλειστηριασμός του ακινήτου.

41. Όπως προκύπτει από τη διάταξη περί παραπομπής, τα ερωτήματα αυτά απορρέουν από τους δικονομικούς κανόνες του ισπανικού δικαίου σχετικά με τη διαδικασία εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως, σύμφωνα με τους οποίους, στο πρώτο στάδιο της διαδικασίας, το δικαστήριο οφείλει να εξετάσει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών της συμβάσεως ενυπόθηκου δανείου που αποτελεί τη βάση του εκτελεστού τίτλου, τούτο δε συνεπάγεται αποφατικό έλεγχο, υπό την έννοια ότι το δικαστήριο, στην απόφαση περί εγκρίσεως της εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως, δεν εκθέτει το σκεπτικό του αναφορικά με άλλες ρήτρες, πλην εκείνων που θεωρούνται καταχρηστικές. Συνακόλουθα, το δικαστήριο δεν δύναται να εξετάσει την καταχρηστικότητα των ρητρών σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας και ο καταναλωτής, ως οφειλέτης, εάν δεν άσκησε ανακοπή κατά της εκτελέσεως εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, δεν δύναται να προβάλει την καταχρηστικότητα αυτή στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας ή σε μεταγενέστερη διαγνωστική διαδικασία. Επιπλέον, τα έννομα αποτελέσματα της διαδικασίας επέρχονται αφού ολοκληρωθεί η εκτέλεση της ενυπόθηκης απαιτήσεως, αφού πωληθεί το ενυπόθηκο ακίνητο και αφού μεταβιβαστούν σε τρίτον τα δικαιώματα κυριότητας επί του ακινήτου, όπως έχει συμβεί εν προκειμένω.

42. Προκειμένου να απαντήσω στα ερωτήματα αυτά, θα εξετάσω καταρχάς τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τον αυτεπάγγελτο έλεγχο των καταχρηστικών ρητρών από το εθνικό δικαστήριο βάσει της οδηγίας 93/13 (ενότητα Α). Στη συνέχεια, θα εξετάσω την εφαρμογή των αρχών που αναπτύχθηκαν με τη νομολογία αυτή επί των τριών πρώτων προδικαστικών ερωτημάτων (ενότητα Β), καθώς και επί του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος (ενότητα Γ)[14].

Α. Σχετική νομολογία του Δικαστηρίου ως προς τον αυτεπάγγελτο έλεγχο των καταχρηστικών ρητρών από τα εθνικά δικαστήρια

43. Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 επιβάλλει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν διατάξεις κατά τις οποίες οι καταχρηστικές ρήτρες που περιέχονται σε συμβάσεις συναπτόμενες με καταναλωτές δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές[15]. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με την εικοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη της, επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέπουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα προκειμένου να παύσει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές[16]. Οι διατάξεις αυτές έχουν μεν οδηγήσει σε πλούσια νομολογία, πλην όμως θα σκιαγραφήσω τις πλέον κρίσιμες για την ανάλυσή μου στην υπό κρίση υπόθεση εφαρμοστέες αρχές που απορρέουν από την εν λόγω νομολογία σχετικά με την ύπαρξη και την έκταση της υποχρεώσεως του εθνικού δικαστηρίου να ελέγχει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών.

[14] Συναφώς, θεωρώ ότι, αντιθέτως προς όσα ισχυρίζονται η Ibercaja Banco και το Βασίλειο της Ισπανίας, δεν συντρέχει λόγος αναδιατύπωσης ή απόκλισης από τη σειρά των ερωτημάτων, όπως υπεβλήθησαν από το αιτούν δικαστήριο.

[15] Βλ. απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2021, Dexia Nederland (C-229/19 και C-289/19, EU:C:2021:68, σκέψη 57). Βλ., επίσης, εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/13. Όπως έχει αναγνωρίσει το Δικαστήριο, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 είναι διάταξη αναγκαστικού δικαίου, η οποία τείνει να καθιερώσει, αντί της απορρέουσας από τη σύμβαση τυπικής ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων, μια πραγματική ισορροπία ικανή να αποκαταστήσει τη μεταξύ τους ισότητα. Βλ. απόφαση της 11ης Μαρτίου 2020, Lintner (C-511/17, EU:C:2020:188, σκέψη 24).

[16] Βλ. απόφαση της 9ης Ιουλίου 2020, Raiffeisen Bank και BRD Groupe Societé Générale (C-698/18 και C-699/18, EU:C:2020:537, σκέψη 52).

1. Επί της υπάρξεως της υποχρεώσεως του εθνικού δικαστηρίου για αυτεπάγγελτο έλεγχο

44. Κατά πάγια νομολογία, το σύστημα προστασίας που θέτει σε εφαρμογή η οδηγία 93/13 στηρίζεται στο σκεπτικό ότι ο καταναλωτής βρίσκεται σε υποδεέστερη θέση έναντι του επαγγελματία, όσον αφορά τόσο την εξουσία διαπραγματεύσεως όσο και το επίπεδο πληροφορήσεως, κατάσταση η οποία τον υποχρεώνει να προσχωρήσει στους όρους που έχει καταρτίσει εκ των προτέρων ο επαγγελματίας, αδυνατώντας να επηρεάσει το περιεχόμενό τους [17]. Προς διασφάλιση της επιδιωκόμενης από την οδηγία 93/13 προστασίας, η ανισότητα που υπάρχει μεταξύ καταναλωτή και επαγγελματία μπορεί να αντισταθμισθεί μόνο με θετική παρέμβαση, μη εξαρτώμενη από τους συμβαλλομένους στη σύμβαση [18]. Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της φύσης και της σημασίας του δημοσίου συμφέροντος που διέπει την προστασία που παρέχει η οδηγία 93/13 στους καταναλωτές, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να εξετάζει αυτεπαγγέλτως, εφόσον έχει στη διάθεσή του τα αναγκαία προς τούτο νομικά και πραγματικά στοιχεία, τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να επανορθώνει την υφιστάμενη μεταξύ του καταναλωτή και του επαγγελματία έλλειψη ισορροπίας [19].

2. Επί της εκτάσεως της υποχρεώσεως του εθνικού δικαστηρίου για αυτεπάγγελτο έλεγχο

45. Κατά πάγια επίσης νομολογία, η οδηγία 93/13 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προβλέπουν μηχανισμό που να διασφαλίζει ότι όσες συμβατικές ρήτρες δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο ατομικής διαπραγματεύσεως μπορούν να ελέγχονται προκειμένου να διαπιστωθεί ο ενδεχόμενος καταχρηστικός τους χαρακτήρας [20]. Το Δικαστήριο έχει επίσης τονίσει ότι τα ειδικά χαρακτηριστικά της ένδικης διαδικασίας που διεξάγεται δυνάμει του εθνικού δικαίου μεταξύ καταναλωτών και επαγγελματιών δεν μπορούν να αποτελούν στοιχείο δυνάμενο να θίξει την έννομη προστασία της οποίας πρέπει να απολαύουν οι καταναλωτές δυνάμει της οδηγίας 93/13 [21]. Συναφώς, οι εθνικές διαδικασίες αναγκαστικής εκτελέσεως, όπως είναι οι διαδικασίες εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως, υπόκεινται στις απαιτήσεις που απορρέουν από τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την αποτελεσματική προστασία των καταναλωτών [22].

46. Μολονότι το Δικαστήριο έχει οριοθετήσει, από διάφορες απόψεις και λαμβανομένων υπόψη των επιταγών του άρθρου 6, παράγραφος 1, και του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, τον τρόπο με τον οποίο το εθνικό δικαστήριο οφείλει να διασφαλίζει την προστασία των δικαιωμάτων τα οποία οι καταναλωτές αντλούν από την ως άνω οδηγία, εντούτοις, ελλείψει εναρμόνισης σε επίπεδο Ένωσης, οι κανόνες που διέπουν τις διαδικασίες εξέτασης του φερόμενου ως καταχρηστικού χαρακτήρα μιας συμβατικής ρήτρας εμπίπτουν στις έννομες τάξεις των κρατών μελών, υπό την προϋπόθεση να μην είναι δυσμενέστεροι από εκείνους που ισχύουν για παρόμοιες καταστάσεις υπαγόμενες στο εσωτερικό δίκαιο (αρχή της ισοδυναμίας) και να μην καθιστούν αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από το δίκαιο της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) [23].

17 Βλ. αποφάσεις της 27ης Ιουνίου 2000, Océano Grupo Editorial και Salvat Editores (C-240/98 έως C-244/98, EU:C:2000:346, σκέψη 25), και της 26ης Μαρτίου 2019, Abanca Corporación Bancaria και Bankia (C-70/17 και C-179/17, EU:C:2019:250, σκέψη 49).

18 Βλ. αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 2010, VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659, σκέψη 48), και της 11ης Μαρτίου 2020, Lintner (C-511/17, EU:C:2020:188, σκέψη 25).

19 Βλ. αποφάσεις της 4ης Ιουνίου 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350, σκέψεις 31 και 32), και της 4ης Ιουνίου 2020, Kancelaria Medius (C-495/19, EU:C:2020:431, σκέψη 37).

20 Βλ. απόφαση της 3ης Μαρτίου 2020, Gómez del Moral Guasch (C-125/18, EU:C:2020:138, σκέψη 44).

21 Βλ. απόφαση της 21ης Απριλίου 2016, Radlinger και Radlingerová (C-377/14, EU:C:2016:283, σκέψη 50).

22 Βλ. απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 2015, BBVA (C-8/14, EU:C:2015:731, σκέψη 20).

23 Βλ. απόφαση της 26ης Ιουνίου 2019, Kuhar (C-407/18, EU:C:2019:537, σκέψεις 45 και 46).

47. Όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι κάθε περίπτωση στην οποία ανακύπτει το ζήτημα εάν εθνικός δικονομικός κανόνας καθιστά αδύνατη ή υπέρμετρα δυσχερή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης πρέπει να εξετάζεται λαμβανομένης υπόψη της θέσεως του κανόνα αυτού στην όλη διαδικασία, της διεξαγωγής της διαδικασίας και των ιδιαιτεροτήτων της, από κοινού, ενδεχομένως, με τις αρχές που αποτελούν τη βάση του εθνικού δικαιοδοτικού συστήματος, όπως είναι η προστασία των δικαιωμάτων άμυνας, η αρχή της ασφάλειας δικαίου και η εύρυθμη διεξαγωγή της διαδικασίας [24]. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί, συναφώς, ότι η τήρηση της αρχής της αποτελεσματικότητας δεν μπορεί να βαίνει μέχρι του σημείου πλήρους επανορθώσεως των συνεπειών από την πλήρη αδράνεια του καταναλωτή [25].

48. Ειδικότερα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων που παρέχονται στους καταναλωτές από την οδηγία 93/13 κατοχυρώνεται μόνον εφόσον το εθνικό δικονομικό σύστημα παρέχει τη δυνατότητα να πραγματοποιηθεί, στο πλαίσιο της διαδικασίας εκδόσεως διαταγής πληρωμής ή της διαδικασίας εκτελέσεως της διαταγής πληρωμής, αυτεπάγγελτος έλεγχος του ενδεχομένως καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών της οικείας συμβάσεως [26]. Επομένως, σε περίπτωση που ο εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου αυτεπάγγελτος έλεγχος καταχρηστικότητας των ρητρών δεν προβλέπεται στο στάδιο της εκτελέσεως διαταγής πληρωμής, θεωρείται ότι η εθνική νομοθεσία μπορεί να θίξει την αποτελεσματικότητα της προστασίας την οποία επιδιώκει η οδηγία 93/13 αν δεν προβλέπεται τέτοιος έλεγχος στο στάδιο της εκδόσεως της διαταγής ή, σε περίπτωση που τέτοιος έλεγχος προβλέπεται αποκλειστικώς στο στάδιο της ανακοπής κατά της ήδη εκδοθείσας διαταγής, αν συντρέχει μη αμελητέος κίνδυνος να μην ασκήσει ο καταναλωτής την απαιτούμενη ανακοπή [27]. Συνεπώς, η οδηγία 93/13 αντιβαίνει σε εθνική νομοθεσία η οποία επιτρέπει να εκδοθεί διαταγή πληρωμής χωρίς να έχει εξασφαλιστεί στον καταναλωτή, σε κάποιο τουλάχιστον στάδιο της διαδικασίας, το εχέγγυο ότι δικαστής θα ελέγξει ότι δεν υπάρχει καταχρηστική ρήτρα [28].

49. Περαιτέρω, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι η προστασία του καταναλωτή δεν είναι απόλυτη και ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλλει στα εθνικά δικαστήρια να μην εφαρμόζουν τους εσωτερικούς δικονομικούς κανόνες οι οποίοι περιβάλλουν μια απόφαση με την ισχύ δεδικασμένου, ακόμη και αν κατ' αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να θεραπευθεί η παράβαση διατάξεως περιλαμβανόμενης στην οδηγία 93/13, ανεξαρτήτως της φύσεώς της [29]. Πράγματι, το Δικαστήριο έχει τονίσει τη σπουδαιότητα την οποία έχει η αρχή του δεδικασμένου τόσο στην έννομη τάξη της Ένωσης όσο και στις εθνικές έννομες τάξεις, καθώς και ότι, προς διασφάλιση τόσο της σταθερότητας του δικαίου και των εννόμων σχέσεων όσο και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, επιβάλλεται να μην μπορεί να τεθεί ζήτημα κύρους των δικαστικών αποφάσεων οι οποίες έχουν καταστεί αμετάκλητες μετά την εξάντληση των διαθέσιμων ενδίκων μέσων ή μετά την εκπνοή των προθεσμιών που τάσσονται για την άσκηση των ως άνω ενδίκων μέσων [30]. Ομοίως, ο καθορισμός εύλογων αποκλειστικών προθεσμιών για την άσκηση ενδίκου βοηθήματος, για λόγους ασφάλειας δικαίου, είναι σύμφωνος με το δίκαιο της Ένωσης [31]. Ωστόσο,

[24] Βλ. απόφαση της 22ας Απριλίου 2021, PROFI CREDIT Slovakia (C-485/19, EU:C:2021:313, σκέψη 53).

[25] Βλ. απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, σκέψη 62).

[26] Βλ. απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Profi Credit Polska (C-176/17, EU:C:2018:711, σκέψη 44).

[27] Βλ. απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Danko και Danková (C-448/17, EU:C:2018:745, σκέψη 46 και σημείο 2 του διατακτικού).

[28] Βλ. απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Danko και Danková (C-448/17, EU:C:2018:745, σκέψη 49).

[29] Βλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Gutiérrez Naranjo κ.λπ. (C-154/15, C-307/15 και C-308/15, EU:C:2016:980, σκέψη 68).

[30] Βλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60, σκέψη 46).

[31] Βλ. απόφαση της 22ας Απριλίου 2021, PROFI CREDIT Slovakia (C-485/19, EU:C:2021:313, σκέψη 57).

η εθνική νομοθεσία δεν πρέπει να θίγει την ουσία του δικαιώματος που αντλούν οι καταναλωτές από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, δηλαδή να μη δεσμεύονται από καταχρηστικές ρήτρες [32].

50. Επί παραδείγματι, με την απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 2015, BBVA [33], το Δικαστήριο έκρινε κατ' ουσίαν ότι τα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας 93/13, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, αντετίθεντο στη μεταβατική διάταξη του νόμου 1/2013, με την οποία τασσόταν ειδική προθεσμία ενός μήνα για την άσκηση ανακοπής λόγω καταχρηστικότητας των συμβατικών ρητρών στο πλαίσιο διαδικασίας εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως, διότι υφίστατο σημαντικός κίνδυνος η εν λόγω προθεσμία να παρέλθει χωρίς να μπορέσουν οι καταναλωτές να προβάλουν κατά τρόπο αποτελεσματικό τα δικαιώματα που αντλούσαν από την οδηγία 93/13.

51. Επιπλέον, με την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2009, Asturcom Telecomunicaciones [34], το Δικαστήριο έκρινε, ειδικότερα, ότι εθνική νομοθεσία που θέτει προθεσμία δύο μηνών, με την εκπνοή της οποίας, όταν δεν ασκηθεί αγωγή προς ακύρωση διαιτητικής αποφάσεως, η απόφαση αυτή καθίσταται απρόσβλητη και αποκτά με τον τρόπο αυτόν ισχύ δεδικασμένου, συνάδει προς την αρχή της αποτελεσματικότητας, σημειώνοντας ότι η τήρηση της εν λόγω αρχής δεν μπορεί να βαίνει μέχρι του σημείου να επανορθώσει καθ' ολοκληρίαν τις συνέπειες από την πλήρη αδράνεια καταναλωτή ο οποίος δεν εκκίνησε οποιαδήποτε διαδικασία για την προστασία των δικαιωμάτων του.

52. Αντιθέτως, με την απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 2016, Finanmadrid EFC [35], το Δικαστήριο έκρινε ότι εθνικό δίκαιο το οποίο προβλέπει την αρχή του δεδικασμένου στο πλαίσιο της διαδικασίας εκδόσεως διαταγής πληρωμής αντιβαίνει στην αρχή της αποτελεσματικότητας, δεδομένου ότι η απόφαση του οργάνου που περατώνει τη διαδικασία εκδόσεως διαταγής πληρωμής αποκτά ισχύ δεδικασμένου, με συνέπεια να καθίσταται αδύνατος ο έλεγχος της καταχρηστικότητας των συμβατικών ρητρών κατά το στάδιο της εκτελέσεως, απλώς και μόνο διότι οι καταναλωτές δεν άσκησαν εμπροθέσμως ανακοπή και υφίσταται μη αμελητέος κίνδυνος να μην ασκήσουν οι καταναλωτές την απαιτούμενη ανακοπή.

53. Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι, με την απόφαση Banco Primus [36], η οποία αφορούσε ανακοπή κατά διαδικασίας εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως ασκηθείσα από τον καταναλωτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι η οδηγία 93/13 δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία απαγορεύει στον δικαστή να επανεξετάσει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών εφόσον έχει ήδη κριθεί οριστικά η νομιμότητα, βάσει της ως άνω οδηγίας, όλων των ρητρών της συμβάσεως με απόφαση έχουσα ισχύ δεδικασμένου. Ωστόσο, όπως απεφάνθη το Δικαστήριο, σε περίπτωση υπάρξεως μίας ή περισσοτέρων συμβατικών ρητρών των οποίων ο καταχρηστικός χαρακτήρας δεν εξετάσθηκε στο πλαίσιο προηγούμενου δικαστικού ελέγχου της συμβάσεως περατωθέντος με απόφαση έχουσα ισχύ δεδικασμένου, η οδηγία 93/13 επιβάλλει στον εθνικό δικαστή, ενώπιον του οποίου ο καταναλωτής έχει ασκήσει νομοτύπως ανακοπή, να εκτιμήσει, κατόπιν αιτήσεως των διαδίκων ή αυτεπαγγέλτως, εφόσον έχει στη διάθεσή του τα απαραίτητα προς τούτο νομικά και πραγματικά στοιχεία, τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών αυτών. Χωρίς έναν τέτοιον έλεγχο, η προστασία του καταναλωτή δυνάμει της εν λόγω οδηγίας θα ήταν ελλιπής και ανεπαρκής.

[32] Βλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Gutiérrez Naranjo κ.λπ. (C-154/15, C-307/15 και C-308/15, EU:C:2016:980, σκέψη 71).

[33] C-8/14 (EU:C:2015:731, σκέψεις 27 έως 42).

[34] C-40/08 (EU:C:2009:615, σκέψεις 34 έως 48).

[35] C-49/14 (EU:C:2016:98, σκέψεις 45 έως 55).

[36] Βλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017 (C-421/14, EU:C:2017:60, σκέψεις 49 έως 54).

54. Κατά συνέπεια, από την προαναφερθείσα νομολογία προκύπτει ότι τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται, βάσει της οδηγίας 93/13, να θεσπίσουν συγκεκριμένο δικονομικό σύστημα δικαστικού ελέγχου των καταχρηστικών ρητρών, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας, και, ως εκ τούτου, εξασφαλίζουν τον εκ μέρους εθνικού δικαστηρίου έλεγχο του καταχρηστικού χαρακτήρα οποιασδήποτε συμβατικής ρήτρας, ανεξαρτήτως της τηρούμενης διαδικασίας. Πρέπει να προβλέπεται αυτεπάγγελτος έλεγχος του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών είτε από το πρώτο δικαστήριο που επιλαμβάνεται της υποθέσεως είτε από το δεύτερο δικαστήριο, ανεξαρτήτως του αν επιλαμβάνεται της εκτελέσεως ή της ουσίας της υποθέσεως, έλεγχος τον οποίο μπορεί να κινήσει ο καταναλωτής, εφόσον δεν υφίσταται σημαντικός κίνδυνος να μην ακολουθήσει ο καταναλωτής τη συγκεκριμένη αυτή δικονομική οδό, με αποτέλεσμα να αποκλειστεί η δυνατότητα δικαστικού ελέγχου των καταχρηστικών ρητρών βάσει της οδηγίας 93/13.

55. Επιπλέον, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η προστασία του καταναλωτή δεν είναι μεν απόλυτη, πλην όμως το ίδιο ισχύει και για την αρχή του δεδικασμένου. Όπως προκύπτει από τις προαναφερθείσες αποφάσεις που μνημονεύονται στα σημεία 50 έως 53 των παρουσών προτάσεων, ο Δικαστήριο υιοθετεί μια ισορροπημένη προσέγγιση ως προς την αλληλεπίδραση μεταξύ των εθνικών κανόνων που αφορούν το δεδικασμένο και την απώλεια δικαιώματος και των απαιτήσεων της οδηγίας 93/13, μεριμνώντας συγχρόνως ώστε οι κανόνες αυτοί να μη θίγουν το σύστημα προστασίας των καταναλωτών που καθιερώνει η εν λόγω οδηγία. Ειδικότερα, μολονότι με την απόφαση Banco Primus δεν εξετάζεται ευθέως η έκταση του αποφατικού ελέγχου των καταχρηστικών ρητρών που αποτελεί το αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως, εντούτοις το γεγονός ότι το Δικαστήριο τονίζει την ανάγκη οριστικής εκτιμήσεως του καταχρηστικού χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών με απόφαση έχουσα ισχύ δεδικασμένου ενισχύει την άποψη ότι εθνική νομοθεσία όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη αντιβαίνει στην οδηγία 93/13. Επ' αυτού θα επανέλθω στη συνέχεια της ανάλυσής μου (βλ. σημείο 62 των παρουσών προτάσεων).

56. Τα υποβληθέντα στην υπό κρίση υπόθεση ερωτήματα πρέπει να εξεταστούν υπό το πρίσμα των ως άνω αρχών, όπως αυτές αναπτύχθηκαν στη νομολογία του Δικαστηρίου.

Β. Επί του πρώτου, του δεύτερου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

57. Πρέπει να υπομνησθεί, συναφώς, όπως προκύπτει από το σημείο 39 των παρουσών προτάσεων, ότι τα τρία πρώτα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν, κατ' ουσίαν, τα αποτελέσματα που συνεπάγεται το δεδικασμένο και η απώλεια δικαιώματος επί του ελέγχου τον οποίο διενεργεί το δικαστήριο της εκτελέσεως, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος του καταναλωτή, ως προς την καταχρηστικότητα συμβατικών ρητρών, όταν οι ρήτρες αυτές έχουν εκτιμηθεί από το δικαστήριο στο πλαίσιο αρχικού αυτεπάγγελτου ελέγχου ο οποίος δεν αποτυπώνεται ρητώς στην απόφαση που επιτρέπει την εκτέλεση της ενυπόθηκης απαιτήσεως.

58. Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς της Επιτροπής ότι η υπό κρίση υπόθεση αφορά την απώλεια δικαιώματος και όχι την αρχή του δεδικασμένου, από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το αποτέλεσμα του δεδικασμένου και της απώλειας δικαιώματος που απορρέει από την επίμαχη εθνική νομοθεσία είναι κρίσιμο εν προκειμένω. Κατά πάγια νομολογία, η ερμηνεία και εφαρμογή του εθνικού

δικαίου εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του εθνικού δικαστή [37].

59. Επιπλέον, από κανένα στοιχείο της παρούσας υποθέσεως δεν προκύπτουν αμφιβολίες ως προς την αρχή της ισοδυναμίας. Επομένως, το μόνο ζήτημα προς εξέταση είναι εάν η επίμαχη εθνική νομοθεσία είναι σύμφωνη με την αρχή της αποτελεσματικότητας.

60. Κατά τη γνώμη μου, υφίστανται ισχυρές ενδείξεις, βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου, ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, αντιτίθενται στην επίμαχη εθνική νομοθεσία.

61. Συναφώς, φρονώ ότι ο έλεγχος της ενδεχόμενης καταχρηστικότητας των συμβατικών ρητρών δυνάμει της οδηγίας 93/13 πρέπει να αποτελεί αντικείμενο ρητής και επαρκώς αιτιολογημένης εκτιμήσεως εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου. Όπως καταδεικνύεται από τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως, η επίμαχη εθνική νομοθεσία έχει ως αποτέλεσμα να θεωρείται ότι έχει διενεργηθεί αυτεπάγγελτος έλεγχος, μολονότι στη δικαστική απόφαση δεν εντοπίζεται κανένα ίχνος του ελέγχου αυτού. Κατά τη γνώμη μου, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, εάν ο έλεγχος καταχρηστικότητας των συμβατικών ρητρών δεν αιτιολογείται στην απόφαση που επιτρέπει την εκτέλεση ενυπόθηκης απαιτήσεως, ο καταναλωτής δεν θα είναι σε θέση να κατανοήσει ή να αναλύσει τους λόγους της αποφάσεως αυτής ή, ενδεχομένως, να αντιταχθεί αποτελεσματικά στην αναγκαστική εκτέλεση. Επίσης, δεν θα είναι δυνατόν να αποφανθεί το εθνικό δικαστήριο που θα επιληφθεί ενδεχόμενης εφέσεως. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει καταστήσει σαφές ότι, όταν δεν ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος του δυνητικά καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών της συμβάσεως, δεν μπορεί να διασφαλιστεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων που παρέχει η οδηγία 93/13 [38].

62. Η προσέγγιση αυτή ενισχύεται περαιτέρω από την απόφαση Banco Primus [39]. Όπως επισημάνθηκε στο σημείο 53 των παρουσών προτάσεων, το Δικαστήριο έκρινε ότι εθνική νομοθεσία η οποία επέκτεινε τα αποτελέσματα του δεδικασμένου σε ρήτρες επί των οποίων ο εθνικός δικαστής δεν είχε αποφανθεί με τελεσίδικη απόφαση αντέβαινε στην οδηγία 93/13. Επομένως, το Δικαστήριο δέχεται ότι, εάν το εθνικό δικαστήριο δεν έχει εξετάσει τον καταχρηστικό χαρακτήρα των συγκεκριμένων επίμαχων συμβατικών ρητρών, είναι δύσκολο να θεωρηθεί ότι εθίγη η αρχή του δεδικασμένου [40].

63. Η προσέγγιση αυτή είναι επίσης σύμφωνη με τους σκοπούς που επιδιώκει η οδηγία 93/13, όπως έχουν ερμηνευθεί με τη νομολογία του Δικαστηρίου. Υπενθυμίζεται ότι, όπως εκτέθηκε στο σημείο 44 των παρουσών προτάσεων, η υποχρέωση αυτεπάγγελτου ελέγχου των καταχρηστικών ρητρών από το εθνικό δικαστήριο δικαιολογείται από τη φύση και τη σημασία του δημοσίου συμφέροντος που διέπει την προστασία την οποία παρέχει η οδηγία 93/13 στους καταναλωτές. Επομένως, τυχόν αυτεπάγγελτος έλεγχος περιοριζόμενος απλώς σε σιωπηρή δικαστική παρέμβαση θα ήταν ικανός, κατά τη γνώμη μου, να καταστήσει κενή περιεχομένου την εν λόγω υποχρέωση την οποία υπέχει το εθνικό δικαστήριο από την οδηγία 93/13.

[37] Βλ. απόφαση της 9ης Ιουλίου 2020, Raiffeisen Bank και BRD Groupe Societé Générale (C-698/18 και C-699/18, EU:C:2020:537, σκέψη 46).

[38] Βλ. απόφαση της 4ης Ιουνίου 2020, Kancelaria Medius (C-495/19, EU:C:2020:431, σκέψη 35).

[39] Βλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017 (C-421/14, EU:C:2017:60, σκέψεις 49 έως 54).

[40] Βλ., συναφώς, García-Valdecasas Dorrego, M.J., «Dialogue between the Spanish courts and the European Court of Justice regarding the judicial protection of consumers under Directive 93/13/EEC», Association of Property and Business Registrars of Spain, 2018, σ. 98-99.

64. Πρέπει να προστεθεί ότι η προσέγγιση αυτή φαίνεται να συνάδει με τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με εθνική νομοθεσία που θέτει σε εφαρμογή την αρχή του δεδικασμένου εκτός του πλαισίου της οδηγίας 93/13. Σε ορισμένες αποφάσεις του[41], το Δικαστήριο έχει επικρίνει τη χορήγηση υπέρμετρης προστασίας στις τελεσίδικες αποφάσεις μέσω του δεδικασμένου κατά τρόπο που παρακωλύει σημαντικά την αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης[42]. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, με την απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2018, Klohn[43], το Δικαστήριο εξέθεσε ότι το δεδικασμένο εκτείνεται μόνο στις νομικές αξιώσεις τις οποίες έχει κρίνει το δικαστήριο και, επομένως, δεν αποκλείει τη δυνατότητα ενός δικαιοδοτικού οργάνου να αποφανθεί, στο πλαίσιο μεταγενέστερης διαφοράς, επί νομικών ζητημάτων που δεν καλύπτονται από το δεδικασμένο της αποφάσεως αυτής. Ομοίως, στη νομολογία του σχετικά με την εφαρμογή της αρχής του δεδικασμένου στο δίκαιο της Ένωσης, το Δικαστήριο έχει κρίνει παγίως ότι το δεδικασμένο καλύπτει μόνον τα πραγματικά ή νομικά ζητήματα τα οποία επιλύθηκαν πράγματι ή κατ' αναγκαία συναγωγή με τη δικαστική απόφαση[44].

65. Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η επίμαχη εθνική νομοθεσία αντιβαίνει στην αρχή της αποτελεσματικότητας, καθώς καθιστά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή τη διασφάλιση της προστασίας που παρέχει στους καταναλωτές η οδηγία 93/13.

66. Ως εκ τούτου, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη.

Γ. Επί του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος

67. Υπενθυμίζεται ότι, όπως εκτέθηκε στο σημείο 40 των παρουσών προτάσεων, το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα αφορά, κατ' ουσίαν, το ζήτημα αν συνάδει με το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 το γεγονός ότι, σε περίπτωση κατά την οποία η ενυπόθηκη απαίτηση ασκήθηκε, το ενυπόθηκο ακίνητο πωλήθηκε και τα δικαιώματα κυριότητας επί του ακινήτου αυτού μεταβιβάστηκαν σε τρίτον, το εθνικό δικαστήριο δύναται, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος του καθού η εκτέλεση, να εκτιμήσει την καταχρηστικότητα των ρητρών της συμβάσεως ενυπόθηκου δανείου μέχρι του χρονικού σημείου αποβολής του οφειλέτη από το ακίνητο, πράγμα το οποίο μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ακύρωση της διαδικασίας εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως ή να επηρεάσει τους όρους υπό τους οποίους διενεργήθηκε ο πλειστηριασμός του ακινήτου.

68. Διευκρινίζω εκ προοιμίου ότι συμμερίζομαι την άποψη της Επιτροπής ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, δεν αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία δεν επιτρέπει τον έλεγχο καταχρηστικότητας των ρητρών από το εθνικό δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήσεως διαδίκου, αφ' ης στιγμής τα δικαιώματα κυριότητας επί του ενυπόθηκου ακινήτου μεταβιβάστηκαν σε τρίτον, υπό την προϋπόθεση ότι οι καταναλωτές κατά της περιουσίας των

[41] Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 3ης Σεπτεμβρίου 2009, Fallimento Olimpiclub (C-2/08, EU:C:2009:506, σκέψεις 29 έως 32), της 2ας Απριλίου 2020, CRPNPAC και Vueling Airlines (C-370/17 και C-37/18, EU:C:2020:260, σκέψεις 94 έως 96), και της 16ης Ιουλίου 2020, UR (Υπαγωγή των δικηγόρων στον ΦΠΑ) (C-424/19, EU:C:2020:581, σκέψεις 31 έως 34).

[42] Βλ., συναφώς, Turmo, A., «National *Res Judicata* in the European Union: Revisiting the Tension Between the Temptation of Effectiveness and the Acknowledgement of Domestic Procedural Law», *Common Market Law Review*, τόμος 58, 2021, σ. 361-390, στη σ. 375.

[43] C-167/17 (EU:C:2018:833, σκέψη 69).

[44] Βλ. αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 2010, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου (C-526/08, EU:C:2010:379, σκέψη 27), και της 31ης Ιανουαρίου 2019, Islamic Republic of Iran Shipping Lines κ.λπ. κατά Συμβουλίου (C-225/17 P, EU:C:2019:82, σκέψη 47).

οποίων κινήθηκε διαδικασία εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως έχουν τη δυνατότητα να προβάλουν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο μεταγενέστερης δικαστικής διαδικασίας διεκδικήσεως αποζημιώσεως βάσει της οδηγίας 93/13.

69. Επισημαίνω ότι το ερώτημα αυτό αφορά περιπτώσεις κατά τις οποίες η συμβατική σχέση μεταξύ καταναλωτή και πιστωτή έχει ήδη λήξει με τη μεταβίβαση της κυριότητας του ενυπόθηκου ακινήτου σε τρίτον. Εντούτοις, κατά τη γνώμη μου, και σε αντίθεση με όσα υποστηρίζουν η Ibercaja Banco και η Ισπανική και η Ιταλική Κυβέρνηση, οι περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως διαφέρουν από εκείνες που οδήγησαν στην απόφαση Banco Santander [45].

70. Με την ως άνω απόφαση [46], το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 δεν έχουν εφαρμογή σε διαδικασία η οποία κινήθηκε από τον υπερθεματιστή που απέκτησε την κυριότητα ακινήτου κατόπιν διαδικασίας εξωδικαστικής εκτελέσεως απαιτήσεως ασφαλιζόμενης με υποθήκη παρασχεθείσα από τον καταναλωτή προς τον πιστωτή, όταν η διαδικασία αυτή σκοπεί στην προστασία εμπραγμάτων δικαιωμάτων κυριότητας που νομίμως απέκτησε ο υπερθεματιστής, στο μέτρο που, αφενός, η εν λόγω διαδικασία είναι ανεξάρτητη της έννομης σχέσεως που συνδέει τον πιστωτή με τον καταναλωτή και, αφετέρου, η διαδικασία εκτελέσεως της ενυπόθηκης απαιτήσεως ολοκληρώθηκε, το ακίνητο πωλήθηκε και τα σχετικά με αυτό εμπράγματα δικαιώματα μεταβιβάστηκαν χωρίς ο καταναλωτής να κάνει χρήση των ενδίκων βοηθημάτων που προβλέπονται στο πλαίσιο αυτό. Το Δικαστήριο τόνισε ιδίως ότι η επίμαχη διαφορά δεν αφορούσε την εκτέλεση της ενυπόθηκης απαιτήσεως και δεν απέρρεε από τη σύμβαση ενυπόθηκου δανείου. Τουναντίον, αφορούσε την προστασία του εμπραγμάτου δικαιώματος κυριότητας που νομίμως απέκτησε ο υπερθεματιστής. Επιπλέον, κατά το Δικαστήριο, ο καταναλωτής είχε τη δυνατότητα να προβάλει αντιρρήσεις επί της διαδικασίας αυτής ή να ζητήσει την αναστολή της λόγω της υπάρξεως καταχρηστικών ρητρών στη σύμβαση, το δε επιληφθέν δικαστήριο θα μπορούσε να εξετάσει αυτεπαγγέλτως τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών ακριβώς στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως.

71. Αντιθέτως, η υπό κρίση υπόθεση εντάσσεται στο πλαίσιο διαδικασίας εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως και αφορά την έννομη σχέση μεταξύ του καταναλωτή και του δανειστή βάσει της συμβάσεως ενυπόθηκου δανείου, ειδικότερα δε την εκκαθάριση των τόκων του ενυπόθηκου δανείου (βλ. σημείο 18 των παρουσών προτάσεων). Είναι αληθές ότι ο καταναλωτής, ως οφειλέτης, δεν άσκησε ανακοπή κατά της εκτελέσεως εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας και το επιληφθέν της διαδικασίας εκτελέσεως δικαστήριο όφειλε να προβεί σε αυτεπάγγελτο έλεγχο του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών της συμβάσεως επί της οποίας στηρίχθηκε η διαταγή εκτελέσεως. Εντούτοις, βάσει των επιχειρημάτων που αναπτύσσω στα σημεία 60 έως 66 των παρουσών προτάσεων, το αποτέλεσμα του δεδικασμένου και της απώλειας δικαιώματος δυνάμει της επίμαχης εθνικής νομοθεσίας πρέπει να θεωρηθεί ότι επέρχεται μόνο σε περίπτωση ρητού και επαρκώς αιτιολογημένου αυτεπάγγελτου ελέγχου της ενδεχόμενης καταχρηστικότητας των συμβατικών ρητρών με απόφαση εκδοθείσα από το δικαστήριο σε προγενέστερο στάδιο της διαδικασίας, γεγονός που δεν συντρέχει στην περίπτωση της κύριας δίκης.

72. Συναφώς, φρονώ ότι, σε περίπτωση που δεν πραγματοποιήθηκε ρητός και επαρκώς αιτιολογημένος αυτεπάγγελτος έλεγχος σε προγενέστερο στάδιο της διαδικασίας εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως, το δικαστήριο της εκτελέσεως πρέπει να είναι σε θέση να διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα της προστασίας που παρέχει στους καταναλωτές η οδηγία 93/13

45 Απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2017 (C-598/15, EU:C:2017:945).

46 Βλ. απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2017, Banco Santander (C-598/15, EU:C:2017:945, σκέψεις 39 έως 50).

εξετάζοντας, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος του καταναλωτή, τον καταχρηστικό χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών. Επομένως, εθνική νομοθεσία η οποία δεν επιτρέπει, μετά τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως ανακοπής κατά της εκτελέσεως, να προβληθεί από τον καταναλωτή και να αποτελέσει αντικείμενο δικαστικού ελέγχου ο καταχρηστικός χαρακτήρας των συμβατικών ρητρών πρέπει να μείνει ανεφάρμοστη. Τούτου λεχθέντος, αφού ασκηθεί η ενυπόθηκη απαίτηση, αφού πωληθεί το ενυπόθηκο ακίνητο και αφού μεταβιβαστούν τα δικαιώματα κυριότητας επί του ακινήτου αυτού σε τρίτον, πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν είναι πλέον δυνατόν να ελεγχθεί αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο ή να προβληθεί από διάδικο η καταχρηστικότητα των συμβατικών ρητρών, πράγμα το οποίο θα συνεπαγόταν την ακύρωση πράξεων μεταβιβάσεως της κυριότητας και, ως εκ τούτου, θα είχε δυσμενείς συνέπειες για τους τρίτους και θα έθιγε την ασφάλεια δικαίου όσον αφορά τις προϋπάρχουσες σχέσεις ιδιοκτησίας.

73. Εντούτοις, φρονώ ότι, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, πρέπει να παρέχεται στον καταναλωτή η δυνατότητα, σε μια τέτοια περίπτωση, να επικαλείται, στο πλαίσιο χωριστής μεταγενέστερης διαδικασίας, τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών της συμβάσεως ενυπόθηκου δανείου προκειμένου να μπορέσει να ασκήσει αποτελεσματικά και λυσιτελώς τα δικαιώματά του που απορρέουν από την οδηγία αυτή και, ως εκ τούτου, να ζητήσει από τον πιστωτή την αποκατάσταση των οικονομικών συνεπειών που υπέστη ο καταναλωτής λόγω των ρητρών αυτών.

74. Επομένως, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, δεν αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία δεν επιτρέπει τον έλεγχο των καταχρηστικών ρητρών από εθνικό δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήσεως διαδίκου, αφ' ης στιγμής η ενυπόθηκη απαίτηση ασκήθηκε, το ενυπόθηκο ακίνητο πωλήθηκε και τα δικαιώματα κυριότητας επί του ακινήτου αυτού μεταβιβάστηκαν σε τρίτον, υπό την προϋπόθεση ότι οι καταναλωτές κατά της περιουσίας των οποίων κινήθηκε διαδικασία εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως έχουν τη δυνατότητα να προβάλουν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο μεταγενέστερης δικαστικής διαδικασίας διεκδικήσεως αποζημιώσεως βάσει της οδηγίας αυτής.

VI. Πρόταση

75. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Audiencia Provincial de Zaragoza (εφετείο Σαραγόσας, Ισπανία) ως εξής:

1) Το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία δεν επιτρέπει στο δικαστήριο να εξετάσει αυτεπαγγέλτως την καταχρηστικότητα των συμβατικών ρητρών στο πλαίσιο διαδικασίας εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως, ούτε στον καταναλωτή που δεν άσκησε ανακοπή κατά της εκτελέσεως να προβάλει την καταχρηστικότητα των συμβατικών ρητρών στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής ή σε μεταγενέστερη διαγνωστική διαδικασία, όταν οι εν λόγω ρήτρες αποτέλεσαν αντικείμενο αρχικού ελέγχου καταχρηστικότητας διεξαχθέντος αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο ο οποίος δεν ήταν ρητός και επαρκώς αιτιολογημένος σύμφωνα με την οδηγία αυτή.

2) Το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας, έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία δεν επιτρέπει στο δικαστήριο να εξετάσει, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος διαδίκου, την καταχρηστικότητα των ρητρών της συμβάσεως ενυπόθηκου δανείου, αφ' ης στιγμής η ενυπόθηκη απαίτηση ασκήθηκε, το ενυπόθηκο ακίνητο πωλήθηκε και τα δικαιώματα κυριότητας επί του ακινήτου αυτού μεταβιβάστηκαν σε τρίτον, υπό την προϋπόθεση ότι οι καταναλωτές κατά της περιουσίας των οποίων κινήθηκε διαδικασία εκτελέσεως ενυπόθηκης απαιτήσεως έχουν τη δυνατότητα να προβάλουν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο μεταγενέστερης δικαστικής διαδικασίας διεκδικήσεως αποζημιώσεως βάσει της οδηγίας αυτής.